

21.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
VN/21657/2020

Lausunto luonnoksesta lannoitelainsäädännön ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Humuspehtoorin tausta

Humuspehtoori Oy on toiminut lannoitealalla 38 vuotta. Yrityksen toiminta keskittyy tällä hetkellä Pälkäneelle, Aukeasuon kiertotalouskentälle. Kentällä käsitellään vuosittain n. 30.000 tonnia maa- ja metsätalouden sivutuotteita sekä puhdistamolietteitä. Kaikki ravinnepääjämät myydään tuotteina maatalouteen ja viherrakentamiseen kaikkialle Suomeen Pohjois-Suomea lukuun ottamatta. Näin ollen näemme suoraan lausunnolla olevan lakimuutoksen vaikutukset yrityksen toimintaan ja haluamme tuoda esille muutaman erityisen kohdan, jotka toivomme otettavan huomioon lain valmistelussa.

Lannoitevalmisteita koskevat säännökset

6§ Fosforin käyttö

Pykälässä todetaan, että lannoitevalmisteiden ja lannan sisältämän fosforin käytön on perustuttava kasvin tarpeeseen huomioiden maan fosforiluokka. Lannoitevalmisteiden ja maanparannusaineiden valmistajina haluamme tuoda esille myös, että lakiuudistuksessa, jossa ollaan säätämässä fosforin käyttöä, tulee fosforin käyttökelpoisuus erilaisissa seoksissa arvioida uudelleen nykytiedon ja tutkimuksen valossa. Vain tällöin voidaan ottaa todellinen kasvin fosforintarve huomioon. Tällä hetkellä lainsäädäntö ei tunne, kuin puhdistamolietteen, lannat, lihaluujauhon, tuhkan ja turkiseläimenlannan fosforin lähteenä. Esimerkiksi tuotteeseen, jossa on 90% kuitulietettä, jonka liukoinen fosfori 13mg/kg ka ja kokonaisfosfori < 1,3 mg/kg ka ja 10% broilerinlanta, ei käytädy minkään näiden edellä mainittujen mukaan maaperässä. Siitä lasketaan 100% lannan fosforista kasville käyttökelpoiseen muotoon. Kaikkien lantojen sisältämä fosfori sitoutuu kuituun, ja vapautuu vasta kuidun maatuessa maaperässä mikrobitoiminnan mukaan. Kuitu - lanta tuotteelle ei voida laskea 100% lannan fosforista käyttökelpoiseksi kasvin lannoituksessa. Lannoiteala uudistuu kiertotalouden myötä ja tämäkin tuote-esimerkki on ollut Humuspehtoorin valikoimassa vuodesta 2001. Siten nämä jo tunnetut ja uudet variaatiot pitää pyrkiä ottamaan huomioon, ettei ko. tuotteiden käyttöä enää rajoitettaisi tarpeettomasti ja ettei lakiuudistuksesta tulisi vanhankantainen heti kättelyssä. On ymmärrettävää, että tuote, jolla on maanparannus, hiilensidonta yms. lukuisia suotuisia vaikutuksia, jää myymättä, kun lainsäädäntö ei niitä ymmärrä, eikä lainsäädäntö anna mahdollisuutta käyttää niitä. Nykyisten sääntöjen mukaan tuotteen käyttö antaa vain negatiivisen vaikutuksen, sillä ensimmäisinä vuosina fosforista tulee puute esimerkiksi mansikalla, jolle perustamisvaiheessa riittävä fosforin saanti on elintärkeää onnistuneen viljelyn kannalta.

Lannoitetuotteen loppukäyttäjälle ollaan asettamassa velvoitetta pitää tiedostoa vuotuisesta lannoituksesta perustuen maan viljavuustietoihin, riippumatta kuuluuko ympäristökorvauksen piiriin.

Viher- ja ympäristörakentamisen kannalta ehdotettu muutos ei ole yksioikoinen. Viljelijä pitää luonnostaan kirjaa peltolohkojen lannoituksesta, mutta entä kunnille, kaupungeille, yrityksille ja yksityisille myyty multa ja kasvualustat? Tuleeko loppukäyttäjällä myös kirjanpitovelvolliseksi? Toisaalta taas vaatimus mullantekijälle kirjanpidosta lakiehdotuksen mukaan olisi kohtuuton. Ruokavirasto vaatii laitoshyväksynnässä, että jokainen tuote on oltava jäljitettävissä eräkohtaisesti. Tämä vaatimus on ollut voimassa hyvin pitkään. Jäljitettävyyden toteutuminen viljelyssä tilatasolla. Levitystiedot ja käyttömäärät löytyvät viljelijältä tilan lohkokirjanpidosta ja tämä menettely on

21.1.2022

riittävä. Mikäli viherrakentajalta vaaditaan fosforikilojen laskentaa jokaisesta rakennuskohteesta, jonne kasvualustaa on levitetty, mennään hyvin monimutkaiseen ja hankalaan toimintamalliin.

Ravinteiden käytöstä viher- ja ympäristörakentamisessa toteamme, että ns. mullantekijöitä voidaan velvoittaa tekemään esimerkiksi Viher- ja Ympäristöliiton taulukkoarvojen mukaista multaa ja tätä Ruokavirasto voisi valvoa tarkemmin. Tämä voisi rajoittaa ylivahvojen inframultien tekemistä. Suomessa tehdään myös paljon ”pimeää multaa” ilman laitoshyväksyntää ja omavalvontaa. Lantaa otetaan vastaan (joka vaatisi ympäristöluvan) ja sekoitetaan ylijäämämaihin. Nämä kasvualustat eivät luonnollisesti päädy minkään sääntelyn piiriin, eikä niiden turvallisuudesta ja kasvuvaikutuksista ole tietoa ja ne haittaavat toimijoita, jotka toimivat asetusten ja lakien mukaan.

Vesienhoidon tehostamisohjelma on sinänsä kannatettava, jottei vesistöjen tila heikkene enempää. Toimia tulee kuitenkin kohdentaa jätevesipuhdistamoiden päästöjen vähentämiseen ja ohjauksutusten minimointiin. Peltojen kannalta paras tapa vähentää päästöjä vesistöihin on riittävästä multavuudesta huolehtiminen. Tukiehdoilla voidaan kannustaa viljelijää viljelemään lohkoja monipuolista viljelykiertoa käyttäen, jättämään suojakaistat vesistöjen reunoille sekä huolehtimaan myös talviaikaisesta kasvipeitteisyydestä. Maa-ainekseen sitoutunutta fosforia huuhtoutuu talvisin ja keväisin vesistöihin valumavesien mukana peltojen eroosion vuoksi, mikäli pelto on jätetty ilman kasvipeitettä.

7§ Lannoitevalmisteiden tuotevaatimukset

Lakiehdotuksessa todetaan 3. momentissa säädettävän maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lannoitevalmisteiden ja lannan sallituista käyttökohteista, käyttömääristä sekä käytön jälkeisistä varajoista.

Esityksestä ei ilmene, miten valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta, eli nk. nitraattiasetus otetaan huomioon. Nitraattiasetuksessa on määritetty lannan varastointia, käyttöä, käyttömääriä ja käyttökohteita koskevia säännöksiä.

Lisäksi haluamme huomauttaa, että orgaanisissa lannoitevalmisteissa tulee aina typen lisäksi fosforia sekä muita ravinteita ja yleensä tämä kokonaisfosfori on lannoitusta laskettaessa rajoittava tekijä, jolloin typi jää vajaaksi. Tavanomaisessa viljelyssä kasvinviljelytiloilla käytetään viljelyssä vähemmän nurmia, jolloin typen vajauksen vuoksi viljelijä päätyy herkästi fossiilisesti tuotettuun kemialliseen lannoitteeseen kierrätyslannoitteen sijaan, sillä sitä on kuitenkin pakko antaa orgaanisen lisäksi. Siten ihmettelemme ehdotuksen perusteluissa esille tuotua kommenttia, että Suomen fosforitaso on korkea, eikä se rajoita lannoitusta, kun käytännössä se ei näin ole.

Lannoitevalmisteiden tuotevaatimuksissa tulee ottaa huomioon myös maanparannusaineen ja lannan seokset. Niiden käyttäytyminen maaperässä pitää arvioida uudella tapaa, kuten yllä esitämme. Hiilensidonnan ja ravinnekierrätyksen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että orgaanisten lannoitevalmisteiden käyttö tehtäisiin suotuisaksi, jotta käyttö ja riittävä lannoitus olisi helpompaa ja ohjaisi käyttöä kierrätyslannoitteiden suuntaan fossiilisista lannoitteista.

Tervakoskella 21.1.2022

Suvi Mantsinen
Humuspehtoori Oy
suvi.mantsinen@humuspehtoori.fi
0504651191